

Національний
банк України

Результати аналізу звітності страховиків за 2020 рік

Наглядові дії за виявленими порушеннями у звітності за 9 місяців 2020 року

Вивчення діяльності страховиків: бізнес-моделі

Департамент нагляду
за ринком небанківських фінансових послуг
Управління нагляду за страховим ринком

м. Київ, 30 квітня 2021 року

**Результати
аналізу звітності страховиків
за 2020 рік**

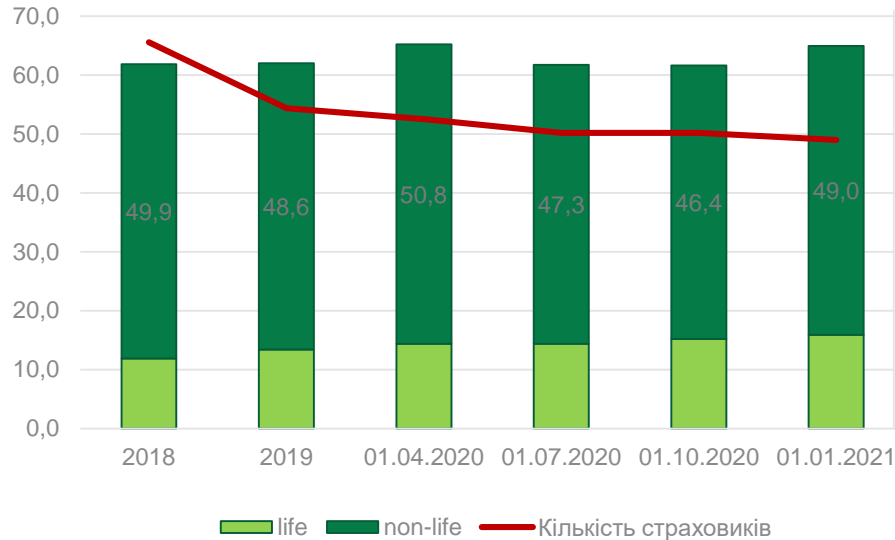
Кількість страхових компаній продовжує зменшуватися

К-ть страховиків у ДРФУ	01.07.2020		01.01.2021		25.05.2021	
	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати
Всього, з них:	215	209	210 (-5)	199 (-10)	191 (-24)	190 (-19)
<i>non-life</i>	195	190	190 (-5)	180 (-10)	172 (-23)	173 (-19)
<i>life</i>	20	19	20	19	19 (-1)	19

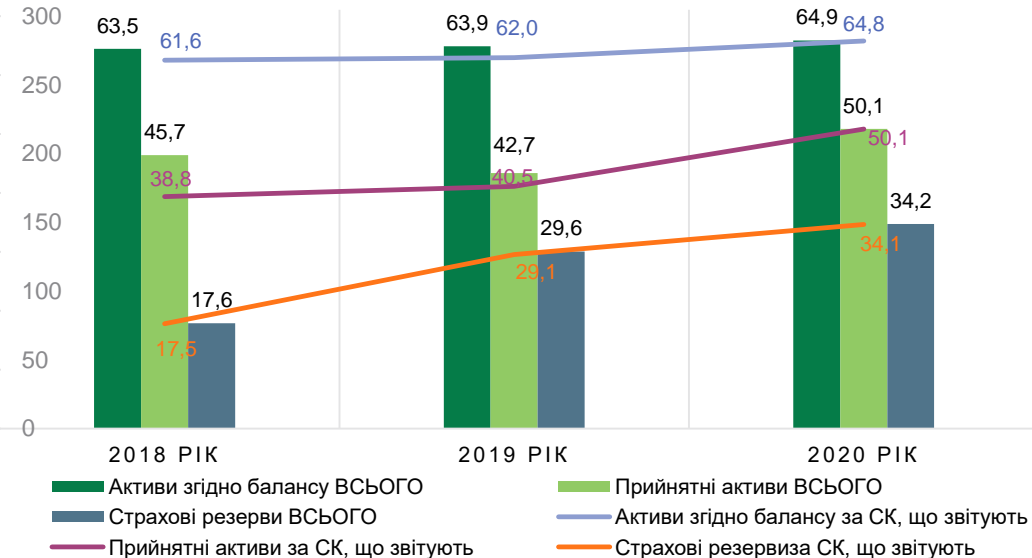
- Станом на **01.01.2021** в Державному реєстрі фінансових установ (ДРФУ) обліковувалось **210** страховиків, з них **20** - компанії зі страхування життя
- За період **01.07.2020-01.01.2021** Національний банк анулював ліцензії **9** страховикам, які здійснювали діяльність у сегменті non-life – **за їх заявами**. Майже усі страховики, яким анульовано ліцензії, підтвердили **відсутність страхових зобов'язань та діючих договорів страхування/перестраховування** на дату подання до Національного банку заяви про анулювання ліцензій
- У 2021 році за період **01.01-25.05.2021** Національним банком Національний банк анулював ліцензії **9** страховикам, які здійснювали діяльність у сегменті non-life – також **за їх заявами**
- У **2020** році **виключено з ДРФУ 5** страховиків - за їх заявами. За майже **5 місяців 2021** року статс фінустанови втратили **19** страховиків, з них 4 за заявою, 15 – за ініціативою Національного банку після анулювання таким страховикам всіх ліцензій
- Серед страховиків-ліцензіатів є 10 компаній, які зареєстровані у **зоні проведення ООС та АР Крим**, з них: **1** страховик знаходиться у стані припинення, **2** –подають звітність до Національного банку.
- За результатами правозастосування до страховиків у квітні цього року Національним банком **зупинено ліцензій 17** страховим компаніям, з них 4, що здійснюють діяльність з ОСЦПВВНТЗ

Активи, страхові резерви: загальне падіння показників, помірний приріст у діючих страховиків

Обсяг активів та кількість страхових компаній, млрд грн

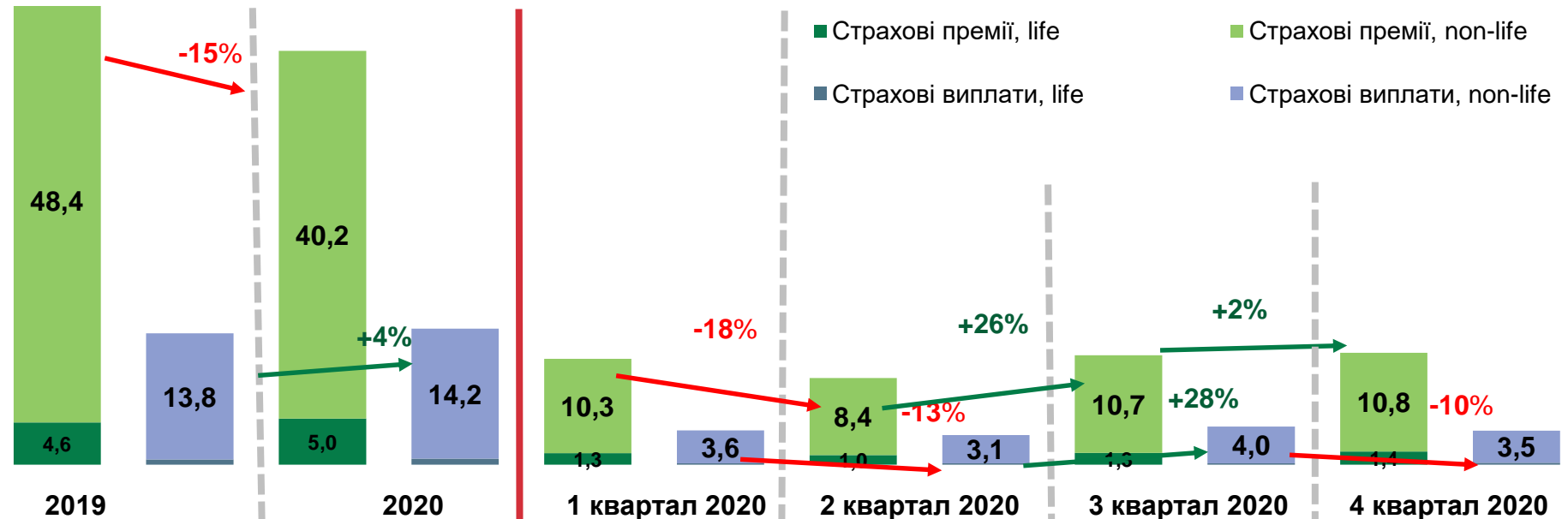
Обсяг активів, прийнятних активів та резервів страхових компаній, млрд грн

- Станом на 31.12.2020 **загальний обсяг активів** страховиків у порівнянні з початком року майже не змінився (+1,6%) і склали **64,9** млрд. грн. При цьому, у другому кварталі 2020 року відбулося падіння показника, яке пов'язане з добровільним виходом деяких страховиків з ринку, які мали значну частку ринку, проте страховий портфель яких формувався за рахунок операцій вхідного перестраховування
- Обсяги активів компаній, які звітуються до Національного банку, навпаки – за 2020 рік продемонстрували помірне зростання загальних активів **(+4,5%)**, істотне зростання прийнятних активів **(+17,3%)** та страхових резервів **(+17,2%)**
- Приріст** зазначених показників був забезпечений більшою мірою **за рахунок зростання у сегменті life** (активи +19%; прийнятні активи +24%; страхові резерви +21%), а також за рахунок формування великої частки прав вимоги по перестраховика за великим заявленим збитком у сегменті non-life (активи +17%; прийнятні активи +23%; страхові резерви +21%).

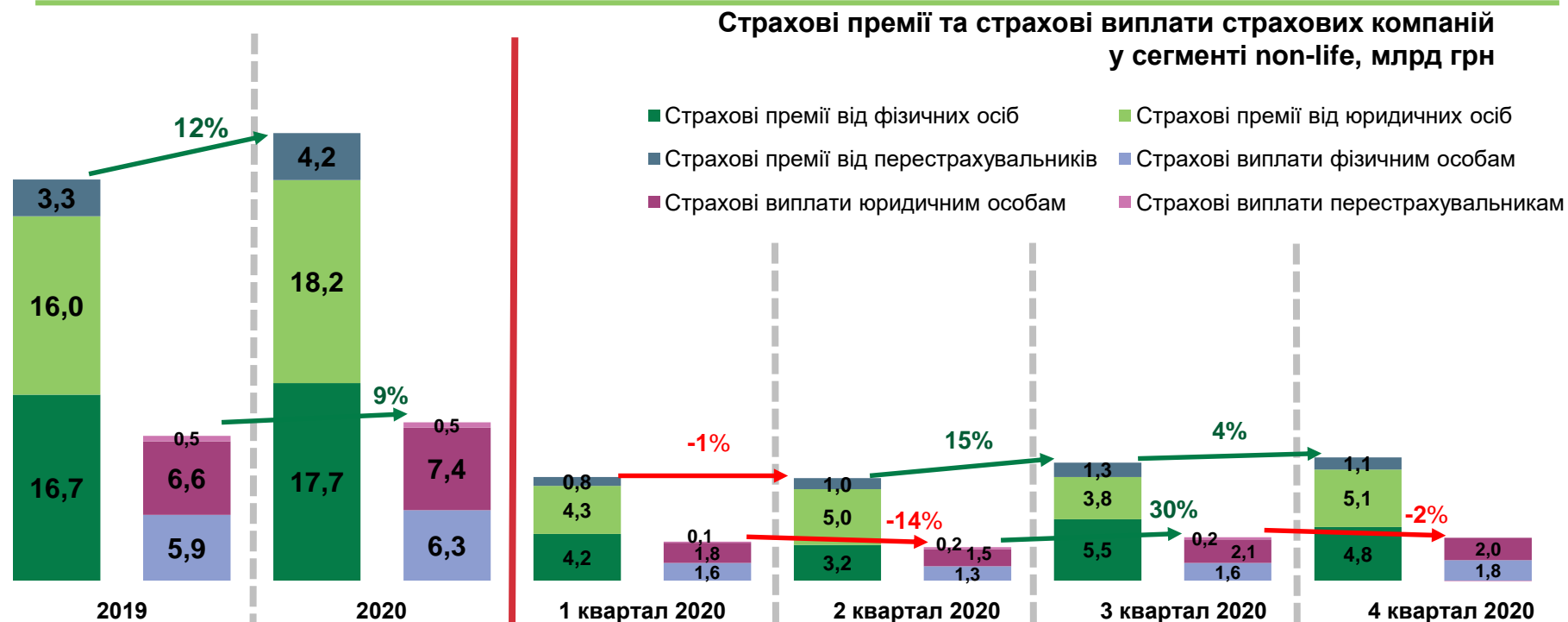
Страхові премії та страхові відшкодування: загальне падіння обсягів наданих послуг

Страхові премії та страхові виплати страхових компаній, млрд грн

- Загальні підписані премії у 2020 році у порівнянні з 2019 **зменшились** на **15%** і склали **45,2** млрд. грн. – спадна тенденція сформувалась у сегменті non-life (**-16,9%**), у сегменті life страхові премії приросли на **8,7%**
- Обсяги сплачених страхових виплат/відшкодувань за 2020 рік залишились на рівні минулого року (**+4%**), при цьому приріст виплат був більшим у сегменті life (+12,6%), у сегменті non-life у 2020 році обсяги виплат залишились майже не змінними (**+3,2%**). Рівень виплат склав **33%** зрісши на 6 в.п. з **27%**
- У II кварталі 2020 році загальні показники страхових премій та страхових виплат істотно «просіли», що лише частково пов'язано із запровадженням карантинних заходів. На коливання показників продовжує впливати вихід у 2020 році з ринку частини страховиків, які історично займались вхідним перестраховуванням.

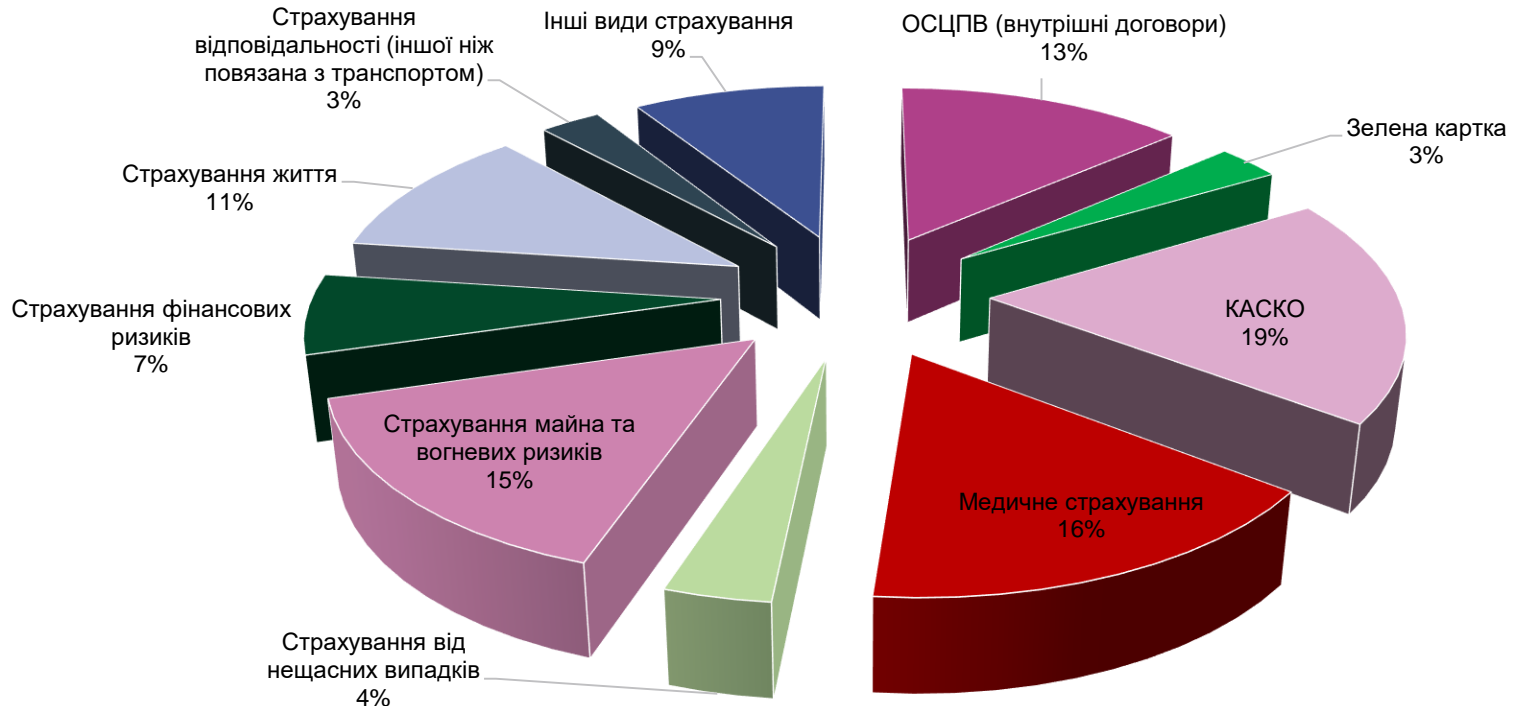
Страховики, що звітуються до Національного банку, не знижують обсяги діяльності

- Криза, пов'язана з пандемією COVID-19, та криза економічна за у 2020 році продовжували помірно впливати на діяльність страховиків. Показники страхових премій страховиків, що звітуються до Національного банку, **зберегли тенденцію до зростання**, проте **приріст скоротився удвічі**: з **+20%** (2019/2018) до **+12%** (2020/2019)
- Очевидним є просідання показників діяльності страховиків, що звітують, у II кварталі 2020 року, що пов'язане із першим запровадженням карантинних заходів та локдауну, загальним спадом ділової активності і у деяких випадках неготовністю компаній переорієнтувати свою роботу на дистанційний електронний формат без втрати якості надання послуг
- Обсяги страхових премій не зменшувались під час карантинних обмежень, обсяги підписаних страхових премій у III та IV кварталах, прирісши на 15% та 4%, залишились на сталому рівні.
- Виплати страхових відшкодувань **зросли на 9%** у наростаючому підсумку 2020/2019. Проте, у II кварталі мало місце тимчасове падіння обсягів виплат (-14%), які вже у наступному кварталі відновились на рівні, вищому ніж на початку року.
- У IV кварталі у порівнянні з III кварталом мала місце стабілізація обсягів як страхових премій (+4%) так і страхових виплат (-2%): при цьому виплати фізичним особам зростають з кварталу у квартал (з 1,6 до 1,8 млн.грн.)

Структура страхового портфеля стала

Страховий портфель за 2020 рік за видами страхування

- За 2020 рік 35% страхових премій традиційно припало на автострахування (ОСЦПВ, Зелена картка, КАСКО).
- Особові види страхування (ДМС, страхування від нещасних випадків, страхування життя) склали 31%.

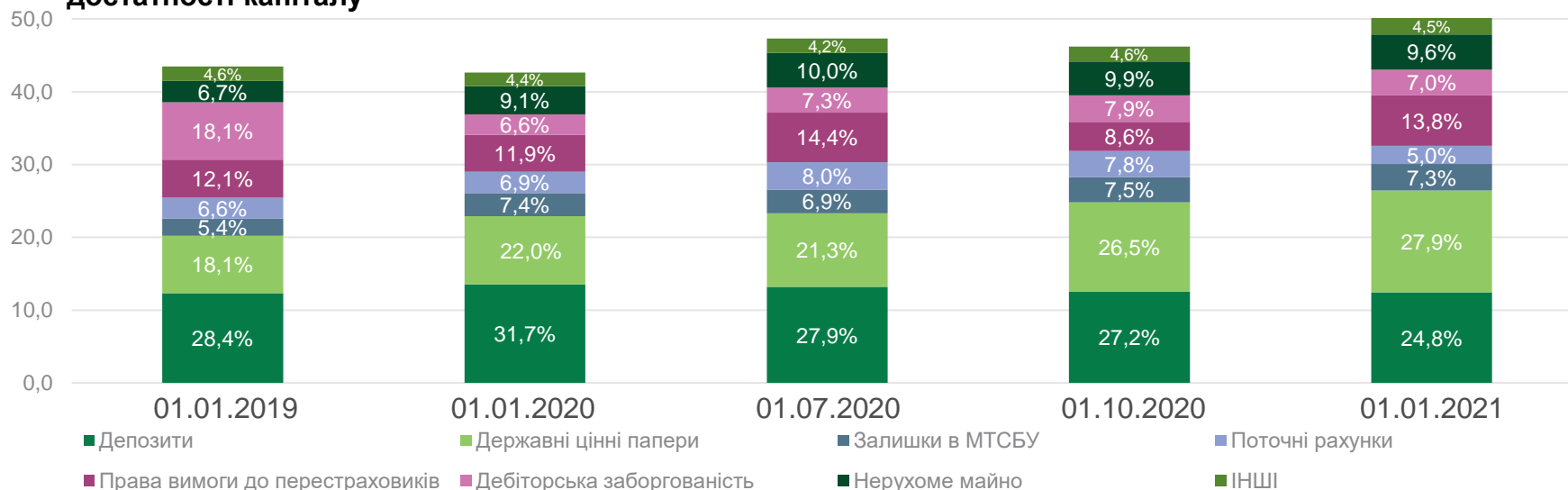
Концентрація страхового ринку за 2020 рік

Концентрація	Ринок non-life (за преміями)	Ринок non-life фізичних осіб	Ринок Life (за страховими резервами)
ТОП 3	17,9 %	22,6 %	75,1 %
ТОП 5	27,3 %	32,9 %	90,3 %
ТОП 10	43,2 %	54,6 %	99,1 %
ТОП 20	64,6 %	75,6 %	100 %
ТОП 50	90,3 %	95,7 %	-
ТОП 100	98,8 %	99,9 %	-
Всього по ринку	100 %	100 %	100 %

- **90% страхових премій** за 2020 рік **сконцентровано у 60 страховиків** (50 страховиків з ринку non-life та 10 страховиків з ринку life).
- Більше 50% страхових премій від фізичних осіб non-life сконцентровано у 10 страховиків.
- Ринок страхування життя традиційно не багаточисельний та має високу концентрацію на чверть гравців ринку (5 СК) припадає 90,3% резервів зі страхування життя
- Розподіл концентрації ринку у 2020 році є досить сталим та не зазнав істотних змін (коливань)

Вимоги до капіталу забезпечені переважно якісними активами

Структура прийнятних активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу

- Майже за 2 роки частка ОВДП виросла у 1,5 рази з 18,1% до 27,9%; більш, ніж у 2 рази зменшилась частка страхової дебіторської заборгованості. Наявність ОВДП на балансах страховиків потребує додаткового дослідження як на незвітні дати, так і щодо самих операцій купівлі-продажу
- Обсяг прав вимог до перестраховиків коливався протягом 2020 року (11,9%, 14,4%, 8,6%, 13,8%) за рахунок розформування резервів за великими збитками (внаслідок катастрофи літака МАУ в Ірані у січні 2020 року (I та II квартали), а також заявленням нового великого збитку у жовтні 2020 року 2,8 млрд грн у іншого страховика
- Частка депозитів зменшилась і складає чверть прийнятних активів, проте, виходячи зі звітності банків, страховики часто надають недостовірну інформацію про наявність коштів у банківських установах та про наявність обтяжень щодо таких активів
- Частка залишків в МТСБУ залишається незмінною (7,3%)
- Частка нерухомого майна все ще залишається порівняно високою (9,6%)

96% страховиків подали до НБУ звітність за 2020 рік

	ДРФУ, к-сть (01.01.2021)	з них ліцензіати	подали звітність, к-сть	з них ліцензіати	не подали звітність, к-сть	з них ліцензіати
ВСЬОГО, з них:	210	199	186*	183*	24	16
<i>non-life</i>	190	180	167	164	23	16
<i>life</i>	20	19	19	19	1	-
<i>СК в зоні проведення ООС та АР Крим</i>	10	10	2	2	8	8

* - з них 2 страховики подали звітність не у повному обсязі

- Звітність за 2020 рік до НБУ подали **92%** компаній в ДРФУ та **96%** ліцензіатів (без урахування зони проведення ООС та АР Крим) - 186 страховиків-ліцензіатів
- Якість даних і складі звітних файлів у порівнянні з попереднім звітним періодом підвищилася, про все ще залишається незадовільною
- З 16 страховиків-ліцензіатів, які не подали звітність:
 - 8 – зареєстровані в зоні проведення ООС та АР Крим
 - 7 – не подали звітність другий звітний період поспіль
 - 1 – не подали звітність вперше

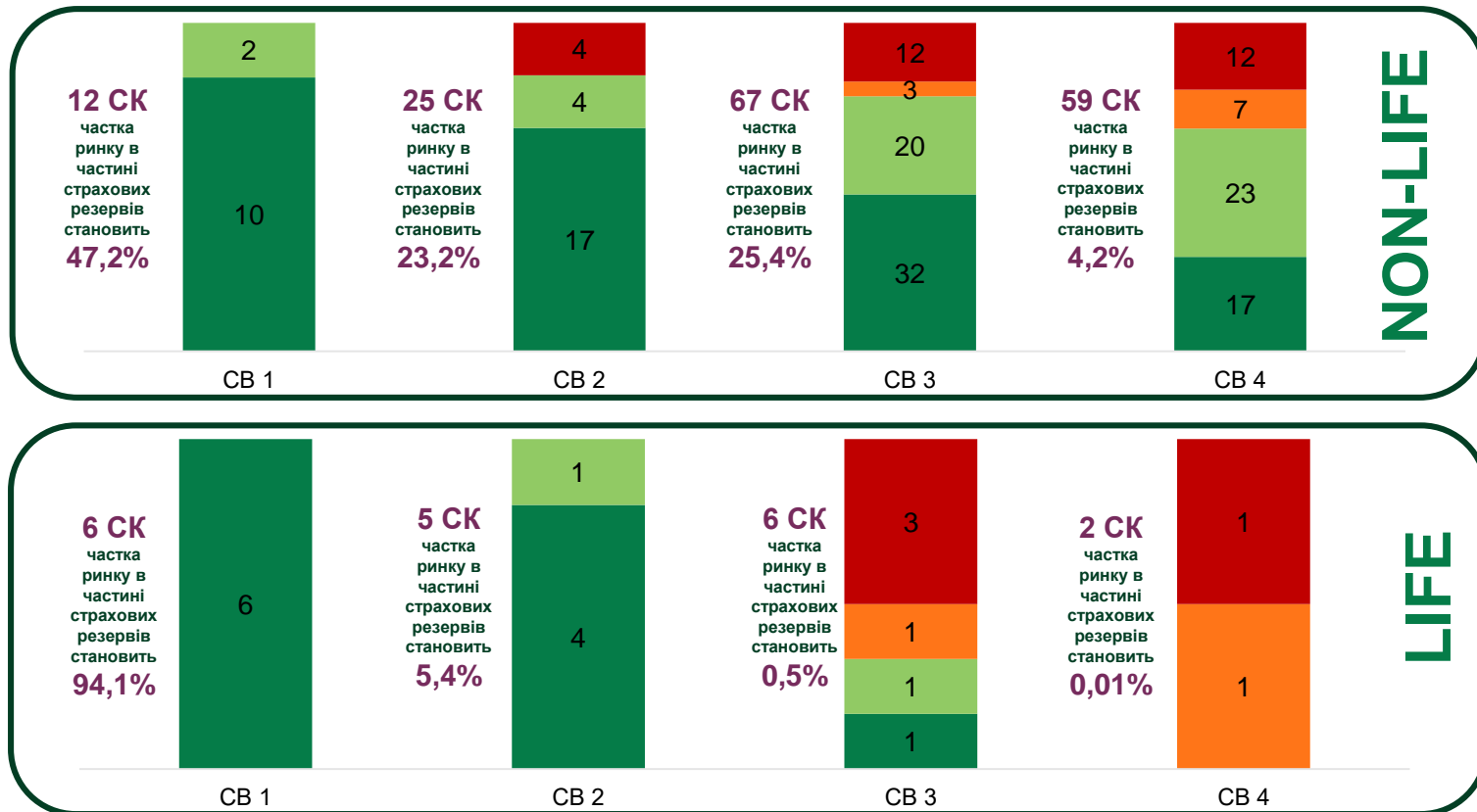
Стан дотримання страховиками вимог до платоспроможності основних фінансових нормативів: погіршення ситуацій у тих, хто тривалий час порушує вимоги

Інформація про страховиків-ліцензіатів порушників

	30.09. 2020	31.12. 2020	Зміна
ФЗП<НЗП			
Всього:	8	8	-
<i>non-life</i>	8	8	-
<i>life</i>	-	-	-
НОРМАТИВ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ			
Всього:	46	44	-2
<i>non-life</i>	41	38	-3
<i>life</i>	5	6	+1
НОРМАТИВ РИЗИКОВОСТІ ОПЕРАЦІЙ (СТРАХОВІ РЕЗЕРВИ)			
Всього:	22	22	-
<i>non-life</i>	21	20	-1
<i>life</i>	1	2	+1

- $\frac{3}{4}$ (74%) страховиків, які відзвітувались, дотримуються вимог до платоспроможності та фінансових нормативів
- Кількість страховиків, фактичний запас платоспроможності яких менший за нормативний, залишилась сталою - 8 СК: при цьому залишилась неплатоспроможною 1 СК, що здійснює діяльність з ОСЦПВ; у березні та квітні 2021 року 3 СК анульовано ліцензії за заявою; 4 СК зупинено всі ліцензії за результатами правозастосування
- Станом на 31.12.2020 одночасно не дотримуються НПДК та НРО 20 СК. У порівнянні з попередньою звітною датою кількість таких СК було 18
- Кількість страховиків, які не виконують пруденційні нормативи (НПДК та НРО), протягом IV кварталу 2020 року, практично не змінилась:
 - порушення НПДК триває з попереднього звітного періоду у 40 з 44 СК (90%СК – 88,5% дефіциту)
 - порушення НРО триває з попереднього звітного періоду у 14 з 22 СК (63,6%СК – 98,7% дефіциту)
- Незначні зміни у кількості страховиків, які порушують вимоги, у сегменті non-life не значно коливаються, у сегменті life перелік порушників збільшився на 1

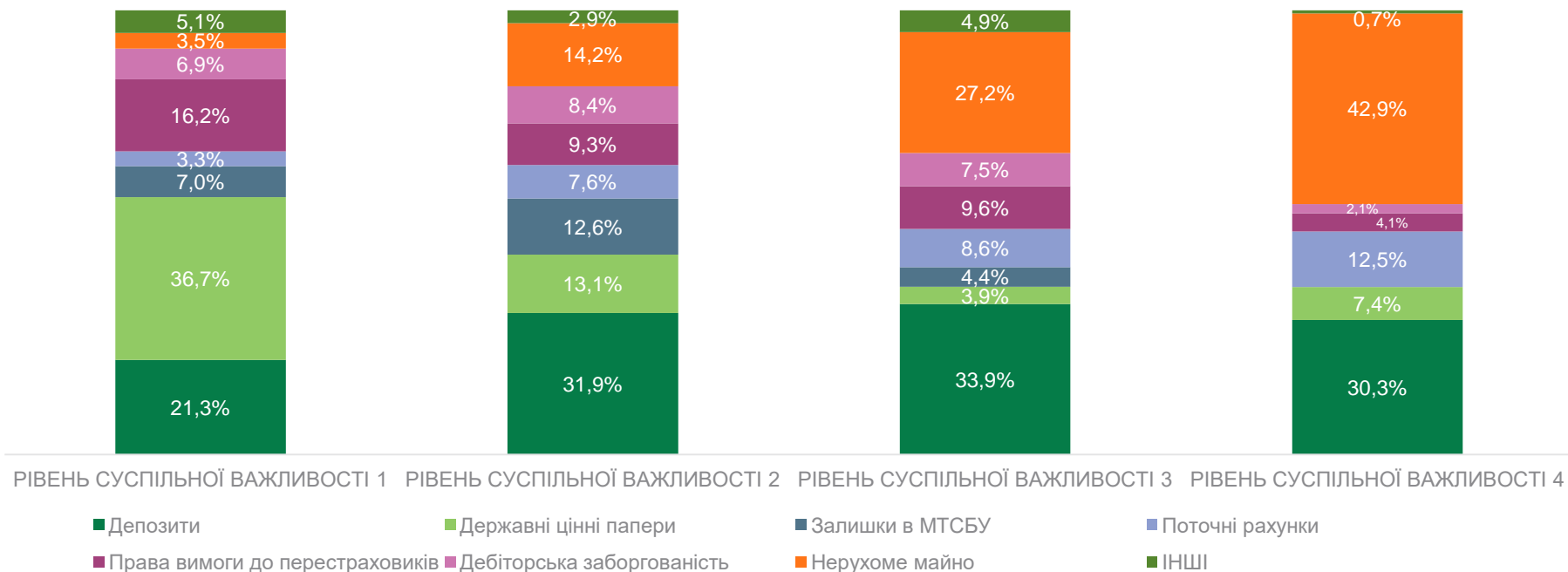
Розподіл страховиків за групами суспільної важливості та рівнем платоспроможності

- Найбільші СК рівня СВ1, на яких припадає 62% та 94% страхових зобов'язань, знаходяться в «зеленій» та 2 СК – у «болотній» зонах.
- У порівнянні з розрахунками станом на 30.09.2020:
 - у СК-life погіршився фінансовий стан у компанії СВ4;
 - у СК non-life СВ2 та СВ4 відбулась «міграція» у розподілі з «помаранчевої» до «червоної» зон.
- На 63 СК рівня СВ4 припадає менше 2% обсягу страхових резервів.

Суспільно важливі страховики мають кращу якість активів

Структура прийнятних активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу (31.12.2020), млн грн

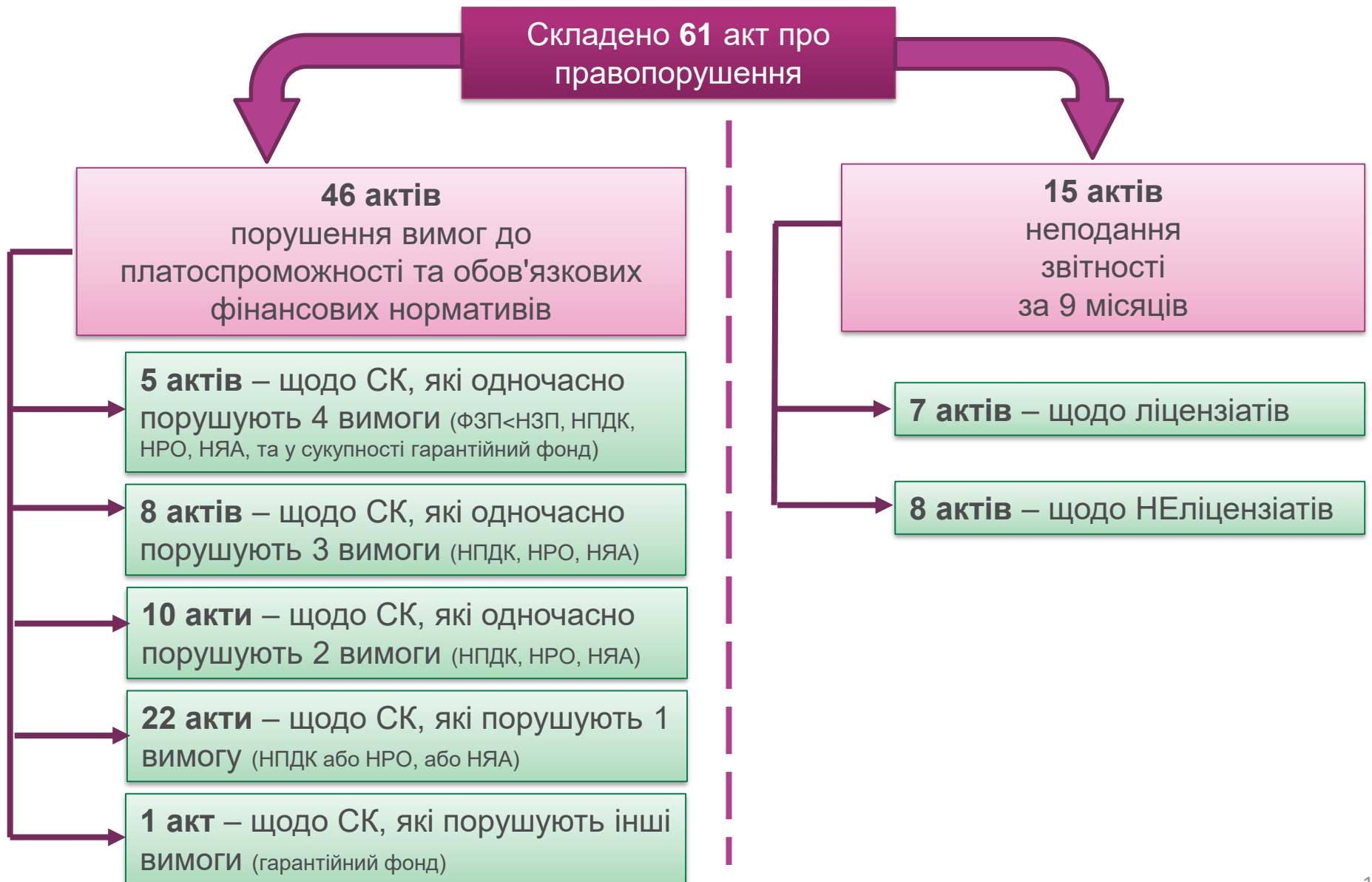

- У страховиків СВ1 понад 60% припадає на депозити та ОВДП, на 3-му та 4-му рівні – в межах 37% (частка зростає – на 30.09.2020 у СК4 вона складала менше 30%)
- Страховики СВ1 не вкладаються в нерухомість (4%). У страховиків 4-го рівня – ця частка понад 40%
- Серед страховиків СВ3 є СК, що здійснюють діяльність з ОСЦПВ, при цьому мають неадекватну структуру активів – 27% нерухомості, що знижує їх фінансову стійкість

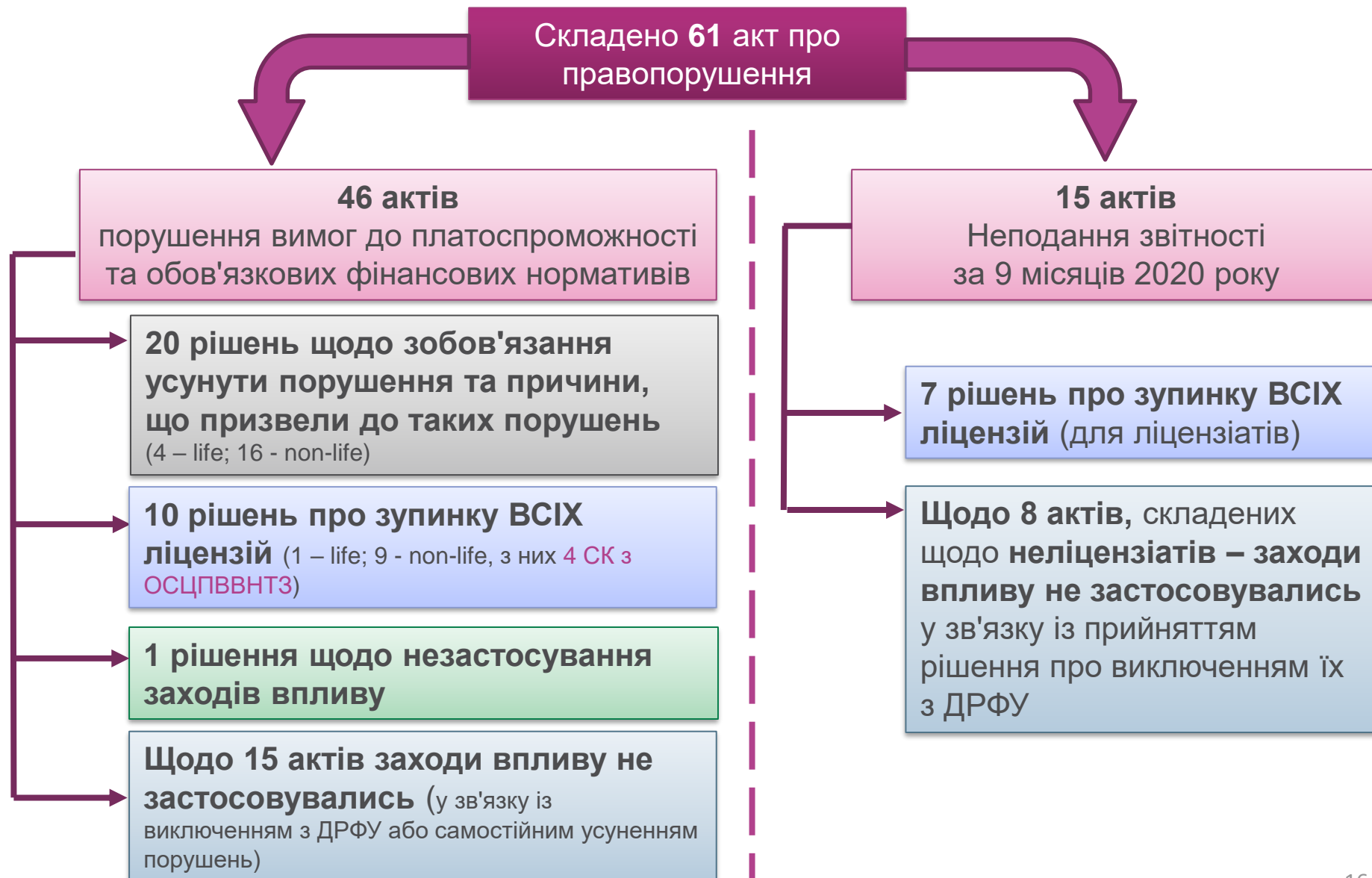

**Наглядові дії за виявленими
порушеннями законодавства у
звітності за 9 місяців 2020 року**

Фіксація порушень за результатами безвиїзного нагляду (9 місяців 2020 року)

Результати правозастосування за актами про правопорушення

Вивчення діяльності страховиків: бізнес-моделі

Базові характеристики для визначення типу БІЗНЕС-МОДЕЛІ

I. Клієнти/Договори страхування

Клієнти – пов'язані особи

II. Продукти (Продуктові лінії)

III. Канали збуту (спосіб комунікації з клієнтами)

Тип БІЗНЕС-МОДЕЛІ не визначається для страховиків, які не здійснюють діяльність, або здійснюють її у малих обсягах (для NON-LILFE – до 5 млн.грн.)

Типи БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ NON-LIFE

NON-LIFE		НАЗВА БІЗНЕС-МОДЕЛІ				
Базові характеристики		УНІВЕРСАЛЬНА	РОЗДРІБНА	КОРПОРАТИВНА	ПЕРЕСТРАХОВА	КЕПТИВНА
I	КЛІЄНТИ/ДОГОВОРИ	не відноситься до жодної з інших груп	фіз особи + по особистому страхуванню: індивідуальні договори страхування - не менше 70% страхових премій	(юр. особи + вхідне Ре) + по особистому страхуванню: корпоративні та інші групові договори страхування - не менше 70% страхових премій	вхідне РЕ - не менше 40% страхових премій	премії від пов'язаних, споріднених, афілійованих фізичних та юридичних осіб не менше 70% страхових премій
I.1	Фізичні особи					
I.2	Юридичні особи (кірім перестраховальників)					
I.3	Перестраховальники					
II	ПРОДУКТИ (Продуктові лінії)	1. МОНОПРОДУКТОВА (1 продуктова лінія, не менше 70% страхових премій)	1. МОНОПРОДУКТОВА (1 продуктова лінія, не менше 70% страхових премій)	1. МОНОПРОДУКТОВА (1 продуктова лінія, не менше 70% страхових премій)	1. МОНОПРОДУКТОВА (1 продуктова лінія, не менше 70% страхових премій)	
II.1	ОСЦПВ					
II.2	КАСКО					
II.3	Інше транспортне страхування	2. СПЕЦІАЛІЗОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової, хоча б одна з визначених комбінацій продуктивних ліній* сукупно не менше 70% страхових премій)	2. СПЕЦІАЛІЗОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової, хоча б одна з визначених комбінацій продуктивних ліній* сукупно не менше 70% страхових премій)	2. СПЕЦІАЛІЗОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової, хоча б одна з визначених комбінацій продуктивних ліній* сукупно не менше 70% страхових премій)	2. СПЕЦІАЛІЗОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової, хоча б одна з визначених комбінацій продуктивних ліній* сукупно не менше 70% страхових премій)	
II.4	Майнове страхування					
II.5	Особисте страхування					
II.6	Страхування відповідальності					
II.7	Страхування кредитів та гарантій					
II.8	Інше комерційне страхування	3. ДИВЕРСИФІКОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової та спеціалізованої)	3. ДИВЕРСИФІКОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової та спеціалізованої)	3. ДИВЕРСИФІКОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової та спеціалізованої)	3. ДИВЕРСИФІКОВАНА (не підпадає під ознаки монопродуктової та спеціалізованої)	
II.9	Інше "ризикове" страхування					
III	КАНАЛИ ЗБУТУ (спосіб комунікації з клієнтами)	1. МОНОКАНАЛЬНА (не менше 70% страхових премій надходять від 1 каналу продажу)	1. МОНОКАНАЛЬНА (не менше 70% страхових премій надходять від 1 каналу продажу)	1. МОНОКАНАЛЬНА (не менше 70% страхових премій надходять від 1 каналу продажу)		
III.1	Прямі продажі					
III.2	Страхові агенти (фізичні особи)					
III.3	Інші страховики					
III.4	Страхові/перестрахові брокери (за сприяння)					
III.5	Нестрахові посередники	2. МУЛЬТИКАНАЛЬНА (декілька каналів продажу, жоден з них на забезпечує надходження більше 70% страхових премій)	2. МУЛЬТИКАНАЛЬНА (декілька каналів продажу, жоден з них на забезпечує надходження більше 70% страхових премій)	2. МУЛЬТИКАНАЛЬНА (декілька каналів продажу, жоден з них на забезпечує надходження більше 70% страхових премій)		

Типи БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ LIFE

LIFE		НАЗВА БІЗНЕС-МОДЕЛІ			
Базові характеристики		УНІВЕРСАЛЬНА	РОЗДРІБНА	КОРПОРАТИВНА	КЕПТИВНА
I	КЛІЄНТИ/ДОГОВОРИ	не відноситься до жодної з інших груп	не менше 70% страхових премій за індивідуальними договорами страхування	не менше 70% страхових премій за корпоративними та іншими груповими договорами страхування	премії від пов'язаних, споріднених, афілійованих фізичних та юридичних осіб не менше 70% страхових премій
I.1	Індивідуальні договори страхування				
I.2	Корпоративні групові договори страхування				
I.3	Інші групові договори страхування				
II	ПРОДУКТИ (Продуктові лінії)	1. НАКОПИЧУВАЛЬНА (не менше 70% страхових резервів припадає на договори накопичувального страхування) 2. РИЗИКОВА (не менше 70% страхових резервів припадає на договори страхування, інші, ніж договори накопичувального страхування) 3. ЗМІШАНА (не відноситься до попередніх категорій)	1. НАКОПИЧУВАЛЬНА (не менше 70% страхових резервів припадає на договори накопичувального страхування) 2. РИЗИКОВА (не менше 70% страхових резервів припадає на договори страхування, інші, ніж договори накопичувального страхування) 3. ЗМІШАНА (не відноситься до попередніх категорій)	1. НАКОПИЧУВАЛЬНА (не менше 70% страхових резервів припадає на договори накопичувального страхування) 2. РИЗИКОВА (не менше 70% страхових резервів припадає на договори страхування, інші, ніж договори накопичувального страхування) 3. ЗМІШАНА (не відноситься до попередніх категорій)	
II.10	Страхування життя				
III	КАНАЛИ ЗБУТУ (спосіб комунікації з клієнтами)	1. МОНОКАНАЛЬНА (не менше 70% страхових премій надходять від 1 каналу продажу), 2. МУЛЬТИКАНАЛЬНА (декілька каналів продажу, жоден з них на забезпечує надходження більше 70% страхових премій)	1. МОНОКАНАЛЬНА (не менше 70% страхових премій надходять від 1 каналу продажу), 2. МУЛЬТИКАНАЛЬНА (декілька каналів продажу, жоден з них на забезпечує надходження більше 70% страхових премій)	1. МОНОКАНАЛЬНА (не менше 70% страхових премій надходять від 1 каналу продажу), 2. МУЛЬТИКАНАЛЬНА (декілька каналів продажу, жоден з них на забезпечує надходження більше 70% страхових премій)	
III.1	Прямі продажі				
III.2	Страхові агенти (власна мережа)				
III.3	MLM				
III.4	Страхові брокери (за сприяння)				
III.5	Інші страховики				
III.6	Нестрахові посередники				

Далі – «ВПРАВА НА ДОВІРУ»:

розкриття релевантної інформації
(до 15 червня 2021 року),

внутрішні експертні оцінки,

спільна комунікація

Дякуємо за увагу!

**Бажаємо міцного здоров'я Вам та
Вашим близьким!**